

CZU: 657.1:368

ABORDAREA BILANȚULUI ECONOMIC AL SOCIETĂȚILOR DE ASIGURARE PRIN PRISMA CADRULUI PRUDENȚIAL DE SOLVABILITATE

Lina ȘIȘCANU

Universitatea de Stat din Moldova

Bilanțul economic constituie o situație financiară bazată pe o abordare contabilă care utilizează valori consistente ale pieței pentru toate activele și obligațiile actuale legate de portofoliul în vigoare, inclusiv articolele extrabilanțiere. Această abordare stă la baza principiilor prudențiale, în scopul determinării capitalului disponibil și necesar al unui asigurător în scopuri de solvabilitate.

Cuvinte-cheie: bilanț economic, solvabilitate, asigurări, capital, patrimoniu.

ECONOMIC BALANCE APPROACH THROUGH THE INSURANCE COMPANY SOLVENCY PRUDENTIAL FRAMEWORK

The balance sheet is a financial statement based on an accounting approach that uses consistent market values for all current assets and liabilities related to the actual portfolio, including off-balance sheet items. This approach is the basis of prudential principles in order to assess the available and necessary capital of an insurer for solvency purposes.

Keywords: economic balance sheet, solvency, insurance, capital, patrimony.

Introducere

Asigurătorii își asumă obligația, în schimbul primelor de asigurare primite de la asigurați, de a plăti beneficii și despăgubiri, conform condițiilor polițelor de asigurare. Îndeplinirea satisfăcătoare a acestor obligații depinde nu doar de corectitudinea cu care își desfășoară activitatea, dar și de disponibilitatea resurselor financiare adecvate pentru a-și onora obligațiile în momentul în care acestea devin exigibile.

Principiile de solvabilitate prevăd că determinarea capitalului disponibil și necesar al unui asigurător în scopuri de solvabilitate trebuie să se bazeze pe toate activele și pasivele acestuia, evaluate în bilanț conform cerințelor de reglementare în asigurări, și pe modul în care acestea interacționează [1]. Atât activele, cât și pasivele sunt recunoscute ca valori conforme pieței, care necesită o piață profundă, lichidă și transparentă.

Comitetul European pentru Asigurări (CEA) precizează că, întrucât obiectivul principal al cerinței de capital este protecția asiguraților, un bilanț economic ar trebui să se bazeze pe perspectiva asiguratului. Prin „bilanț economic” se înțelege o situație bazată pe o abordare contabilă care utilizează valori consistente ale pieței pentru toate activele și obligațiile actuale legate de portofoliul în vigoare, inclusiv articolele extrabilanțiere [1]. În conformitate cu abordarea evaluării economice, definiția activelor și pasivelor și criteriile de recunoaștere conform IFRS sunt de asemenea aplicabile în bilanțul Solvency II, dacă nu se prevede altfel.

Evaluarea. Termenul *evaluare consistentă a pieței* este definit prin diverse prisme de către diferite autorități și autori. T.J. Sheldon și A.D. Smith dau următoarea definiție: „Un algoritm de evaluare consistentă a pieței este o metodă de conversie într-o valoare prezentă a fluxurilor de numerar proiectate. Un algoritm de evaluare poate fi specificat cu referire la un set de active de calibrare. Spunem că o evaluare este compatibilă cu piața dacă replică prețurile de piață ale activelor de calibrare într-o toleranță acceptabilă” [2]. În această abordare ar trebui luate în considerare riscurile asociate tuturor elementelor bilanțiere și impactul lor potențial asupra acestor elemente.

Conform Consiliului pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB), evaluarea consistentă a pieței este definită prin evaluarea la valoarea justă, care presupune că activul sau datoria este tranzacționat(ă) într-o tranzacție reglementată de vânzare a activului sau de transfer al datoriei între participanții de pe piață, la data de evaluare, în condițiile de piață actuale [3].

Evaluarea, definită prin prisma IFRS, este procesul prin care se determină valorile monetare la care elementele situațiilor financiare vor fi recunoscute și înregistrate în bilanț și în situația veniturilor și cheltuielilor.

Obiectivul principal de evaluare, în conformitate cu articolul 75 din Directiva 2009/138/CE, necesită o abordare economică, în concordanță cu piața pentru evaluarea activelor și obligațiilor. În conformitate cu

abordarea bazată pe risc a Solvency II, atunci când se face evaluarea posturilor de bilanț pe o bază economică, companiile trebuie să ia în considerare riscurile ce apar de la un anumit element de bilanț, folosind ipoteze pe care participanții la piață le-ar folosi pentru evaluarea activului sau a obligației. Conform acestei abordări, companiile de asigurare și de reasigurare evaluează elementele bilanțiere după cum urmează:

- **activele** se evaluează la valoarea la care ar putea fi tranzacționate între părți interesate și în cunoștință de cauză, în cadrul unei tranzacții desfășurate în condiții obiective. Factorii care influențează lichiditatea activelor sunt: mărimea pieței, mărimea emisiunii și a bazei investiționale a investitorilor, gradul de expunere la pierderile generate de credite, poziția pe piața de capital, mediul concurențial, durata ș.a;

- **obligațiile** se evaluează la valoarea la care ar putea fi transferate sau decontate între părți, de bunăvoie, în cunoștință de cauză și în condiții normale de concurență. În general, valoarea acestora este egală cu fluxurile de numerar actualizate, plus marjele de risc. Factorii care influențează lichiditatea obligațiilor sunt: existența unei piețe tranzacționabile, valori de ne-forfetare, predictibilitatea fluxurilor de trezorerie, produse cu opțiuni de acumulare vs protecție, durata polițelor de asigurare, politica de performanță, poziționarea și mediul concurențial.

Valoarea economică a obligațiilor asociate contractelor de asigurare nu respectă definiția IFRS a valorii juste, deoarece se bazează pe un concept de „lichidare” sau „preț de transfer”, pe când conceptul de valoare economică este cele mai des asociat cu principiul continuității activității.

La evaluarea obligațiilor în conformitate cu litera (II) nu se efectuează nicio ajustare care să țină seama de bonitatea întreprinderilor de asigurare sau de reasigurare [4];

- **capitalul** se evaluează ca diferență între valoarea economică a activelor minus valoarea economică a obligațiilor.

Bilanțul economic. Capitalul economic poate fi definit ca un surplus suficient pentru a acoperi potențialele pierderi, la un anumit nivel de toleranță la risc, într-un orizont de timp specificat, și valoarea acestuia se bazează pe calcule care sunt specifice riscurilor companiei. O definiție comună a *capitalului economic* este asociată cu nivelul de capital care asigură o probabilitate de faliment ce nu depășește 0,5% într-un orizont de timp de un an, unde falimentul este definit ca pierderea a 100% din capitalul evaluat la valoarea de piață.

Astfel, bilanțul economic poate fi reprezentat prin figura de mai jos.

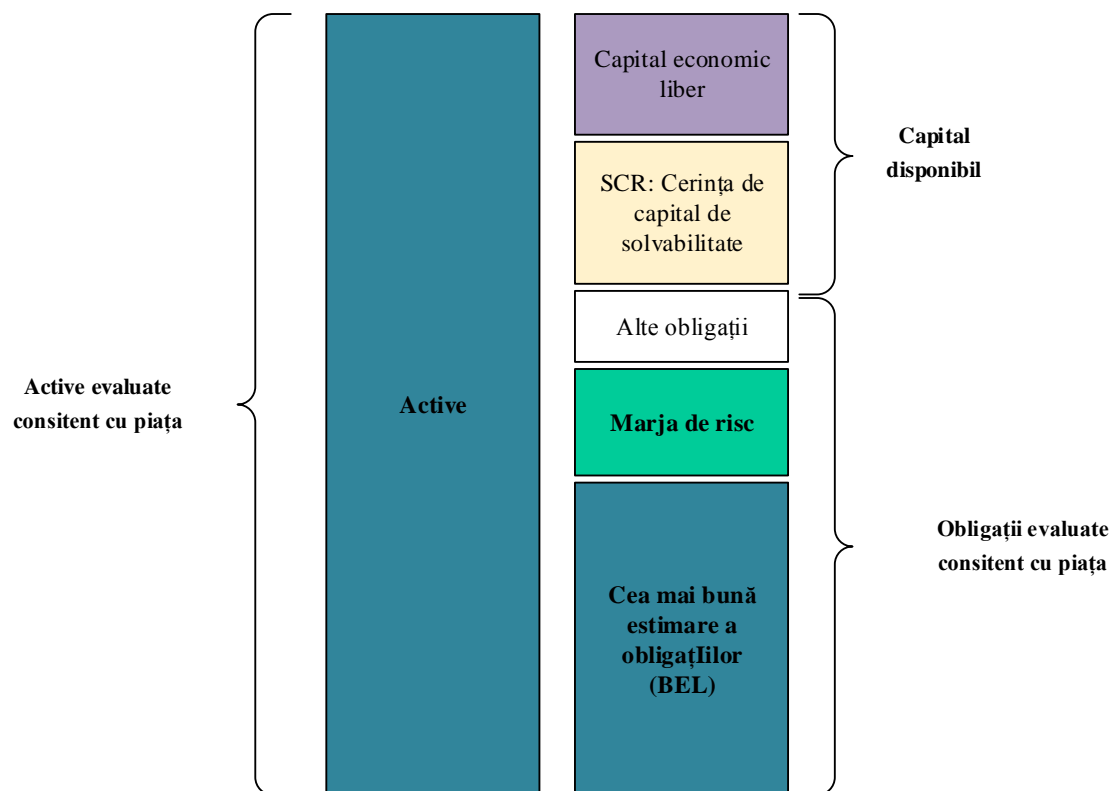

Fig.1. Bilanțul economic al societăților de asigurări întocmit în scopul solvabilității.

Unele active și obligații, altele decât rezervele tehnice, au cerințe specifice de recunoaștere și evaluare conform Solvency II, comparativ cu criteriile și principiile prevăzute de IFRS. Evaluarea tuturor activelor și obligațiilor, altele decât rezervele tehnice, ar trebui să fie efectuată, cu excepția cazului în care se prevede altfel, în conformitate cu Standardele Internaționale de Contabilitate aprobate de către Comisia Europeană în conformitate cu Regulamentul (CE) nr.1606/2002. În cazul în care aceste standarde permit mai multe metode de evaluare, pot fi utilizate doar acele metode de evaluare care sunt în conformitate cu articolul 75 din Directiva 2009/138/CE. În cele mai dese cazuri, aceste standarde internaționale de contabilitate, IFRS-urile, sunt considerate de a prevedea metode de evaluare în concordanță cu principiile Solvency II.

Prin prisma principiilor de evaluare prudențială în scopul solvabilității, rezervele tehnice de asigurare sunt evaluate la o valoare corespunzătoare cuantumului curent al prețului pieței pe care o societate de asigurare sau de reasigurare ar trebui să-l plătească dacă și-ar transfera imediat obligațiile de asigurare și reasigurare către o altă societate de asigurare sau de reasigurare. Valoarea rezervelor tehnice este egală cu suma dintre cea mai bună estimare și marja de risc. Cea mai bună estimare corespunde mediei fluxurilor de trezorerie viitoare, ponderată cu probabilitățile, ținându-se seama de valoarea în timp a banilor (valoarea actualizată estimată a fluxurilor de trezorerie viitoare), pe baza structurii relevante pe termene a ratelor dobânzilor fără risc. Calculul celei mai bune estimări se bazează pe informații actualizate și credibile și pe ipoteze realiste și se efectuează pe baza unor metode actuariale și statistice adecvate, aplicabile [4].

Concluzii

Evaluarea patrimoniului prin prisma conceptului de bilanț economic aduce beneficii semnificative oricărei entități. Din abordarea autorităților de supraveghere, aceasta induce la uniformitate și coerență în raportarea, analiza și capacitatea de previziune a performanței financiare a asigurătorilor. În plus, sporește capacitatea de îmbunătățire a planificării strategice, a managementului performanței și a strategiilor de remunerare care aduc valoare societății. În multe cazuri, bilanțul economic va permite asigurătorilor să identifice portofoliile care sunt mai puțin performante și să se concentreze pe construirea de portofolii care sunt mai avantajoase pentru viabilitatea pe termen lung a entității de asigurare.

Din perspectiva asigurătorilor, bilanțul economic încadrează, creează și menține istoria entității, astfel eliminând riscurile-cheie și dependența de erorile umane semnificative din sistemul de colectare și prelucrare a datelor. De asemenea, aceasta contribuie la identificarea mai profundă și mai granulară a riscurilor și a capacității de racordare la cerințele prudențiale de solvabilitate, la analiza performanței, alocarea resurselor, analiza eficienței interne, optimizarea capacității de planificare strategică și gestionare operațională globală.

Astfel, toate eforturile depuse de autoritățile de supraveghere și societățile de asigurări se aliniază în scopul asigurării siguranței și stabilității participanților la piața financiară și sporirii încrederii în serviciile de asigurare.

Referințe:

1. Solvency II Glossary, Comité Européen des Assurances and Groupe Consultatif Actuariel Européen, Brussels, 2007. Disponibil: www.cea.assur.org, [Accesat: 28.11.2017]
2. Market Consistent Valuation of Life Assurance Business, Sheldon and A. D. Smith 2004. Disponibil: www.actuaries.org.uk, [Accesat: 28.11.2017]
3. Standardul Internațional de Raportare Financiară (IFRS) 13 „Evaluarea la valoarea justă”, 2013, International Accounting Standards Board. Disponibil: www.mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-si-audit. [Accesat: 28.11.2017]
4. Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II), 2009. Disponibil: <http://www.justice.gov.md>, [Accesat: 28.11.2017]

Prezentat la 28.11.2017